

Læreplan i fiske og fangst Vg3 / opplæring i bedrift

Fastsatt som forskrift av Utdanningsdirektoratet 20. juni 2014 etter delegasjon i brev av 26. september 2005 fra Utdannings- og forskningsdepartementet med hjemmel i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) § 3-4 første ledd.

Gjelder fra 01.08.2014

Formål

Fiskeren utøver sitt yrke i en næring preget av stort mangfold når det gjelder driftsformer og arbeidsforhold, og leverer sine produkter i et konkurranseutsatt internasjonalt marked. Næringen etterspør profesjonelle yrkesutøvere som kan inngå som mannskap eller selvstendig næringsdrivende i fiskeflåten.

Faget fiske og fangst skal legge grunnlag for å utdanne yrkesutøvere med kompetanse innen håndtering av fartøy, redskap og fangst. Faget skal bidra til å utvikle fleksibilitet og forståelse for de særlige forholdene som preger yrkesutøvelsen. Faget fiske og fangst skal medvirke til å utvikle kompetanse om det marine miljøet, ressursgrunnlaget og kvalitetskrav til produkter. Faget skal bidra til lærlingens personlige utvikling og legge grunnlag for videre kompetanseutvikling.

Opplæringen i fiske og fangst skal legge til rette for arbeidsoppgaver innen fiskeri basert på moderne og framtidsrettede driftsformer. Videre skal opplæringen fremme forståelse for hvilke utfordringer som kan knyttes til bruk av teknologi og bærekraftig forvaltning av fiskeriressursene. Opplæringen skal hjelpe lærlingen til å utvikle forståelse for de særlige kravene til sikkerhet, samarbeidsevne og organisering som stilles i yrkesutøvelsen, og ivareta både krav til dyktighet som matros på dekk og som yrkesutøver innen fiske- og fangst.

Opplæringen på båter over 500 bruttotonn skal trene lærlingen i de deler av fartøyets operative drift som inngår i en matros' arbeidsoppgaver, i tråd med kravene for brovakt i STCW-78 med endringer. Sikkerhetsforståelse og sikkerhetsprosedyrer skal vektlegges i opplæringen. Opplæringen skal bidra til å utvikle den enkeltes fagstolthet og respekt for mennesker, miljø og fartøy.

Opplæringen på båter over 500 bruttotonn gjennomføres i henhold til den internasjonale konvensjonen om normer for opplæring, sertifikater og vakthold for sjøfolk, 1978 (STCW) med endringer, herunder fagopplæring etter regel II/5 og sikkerhetsfamiliarisering etter regel VI/1.

Fullført og bestått opplæring fører fram til fagbrev. Yrkestittel er fisker.

Struktur

Fiske og fangst består av tre hovedområder. Hovedområdene utfyller hverandre og må ses i sammenheng.

Oversikt over hovedområdene:

Årstrinn	Hovedområder		
Vg3 / opplæring i bedrift	Sikkerhet og miljø	Drift	Fangst og fartøy

Hovedområder

Sikkerhet og miljø

Hovedområdet omfatter sikkerhetsfamiliarisering og miljøtiltak. Hovedområdet omfatter vakthold på støttenivå i tråd med STCW-78 med endringer og vakthold i henhold til ISPS.

Drift

Hovedområdet omfatter driftsplanlegging og drift av fiske- og fangstfartøy. Det dreier seg om lott og hyreoppgjør og føring av offentlige dokumenter knyttet til fiske og fangst. Hovedområdet dekker også økonomi, omsetning og rederidrift.

Fangst og fartøy

Hovedområdet omfatter håndtering av fiskeredskaper, fangst og leveranser av sjømat og kvalitetskriterier i tilknytning til dette. Metodevalg, utstyr om bord, renhold og hygiene og etikk knyttet til fangst inngår. Hovedområdet omfatter også laste- og losseoperasjoner og virkning på fartøyets stabilitet.

Grunnleggende ferdigheter

Grunnleggende ferdigheter er integrert i kompetansemålene der de bidrar til utvikling av og er en del av fagkompetansen. I fiske og fangst forstås grunnleggende ferdigheter slik:

Å kunne uttrykke seg muntlig i fiske og fangst innebærer å forklare og begrunne valg for medarbeidere og diskutere forslag og løsninger. Det innebærer også å kommunisere presist i risikosituasjoner. Videre vil det si å forklare og beskrive prosesser og produkter for kunder og myndigheter. Det betyr også å kommunisere via maritim radio både på norsk og på engelsk.

Å kunne uttrykke seg skriftlig i fiske og fangst innebærer å rapportere om og dokumentere drift, produksjon og levering av produkter. Det vil også si å presentere produkter og prosesser for kunder og andre.

Å kunne lese i fiske og fangst innebærer å forstå værmeldinger, bruksanvisninger, HMS-datablader og fagstoff. Det betyr å orientere seg i gjeldende regelverk og reguleringer og meddelelser fra myndighetene. Videre vil det si å følge med i debatter om næring og næringsinteresser i dagspresse og medier.

Å kunne regne i fiske og fangst innebærer å beregne volum, areal, lengde, vekt, kurs, hastighet, tid og distanse. Det betyr å foreta enkle målinger av fysiske og kjemiske parametere og sette opp og tolke tabeller, diagrammer og enkel statistikk.

Å kunne bruke digitale verktøy i fiske og fangst innebærer å formidle og presentere, kalkulere og hente og utveksle informasjon. Det innebærer å bruke yrkesrelevante digitale instrumenter til målinger, kartlegging, kommunikasjon, posisjonsbestemmelse og navigasjon. Det betyr også å bruke digitale kart.

Kompetansemål

Etter Vg3

Sikkerhet og miljø

Mål for opplæringen er at lærlingen skal kunne

- vurdere risiko og ivareta egen og andres helse og sikkerhet om bord i henhold til gjeldende regelverk

- utføre arbeidsoppgaver om bord på en ergonomisk riktig måte
- betjene redningsutstyr, anvende nødprosedyrer og redegjøre for egne plikter i en nødsituasjon
- forklare hvordan man skal forebygge og begrense forurensing
- vurdere virkningen av lasting og lossing på fartøyets stabilitet
- håndheve regler for adgang til skipet i tråd med ISPS
- beskrive egen beredskapsfunksjon om bord
- finne fram og bruke produkt- og HMS-datablader og beskrive retningslinjer for oppbevaring og merking av kjemikalier og helseskadelige stoffer
- registrere avvik og skrive avvikrapporter
- anvende alarmsystem i forbindelse med brannvarsling
- betjene brannpumper og andre slukkeanlegg og metoder
- betjene nødstrømsanlegg og nødlensepumpe
- identifisere merking av farlig last og sikre lasten i tråd med prosedyrer og forskrifter
- informere, rapportere og dokumentere arbeidsoppgaver og situasjoner på engelsk og norsk

Drift

Mål for opplæringen er at lærlingen skal kunne

- planlegge, gjennomføre, dokumentere og vurdere fiske under varierende forhold og i tråd med gjeldende regelverk og reguleringer
- velge driftsformer knyttet til fartøy, fiskeredskaper og fangst på bakgrunn av sesongfiske
- vurdere økonomiske resultater ut fra hvert enkelt fiske
- omsette sjømat av høy kvalitet og til optimal pris i markedet
- forklare sammenhenger mellom fangstinntekter, kostnader, lott og hyreoppgjør
- dokumentere omsetning av sjømat etter gjeldende regelverk
- arbeide etter regelverk og avtaler som regulerer arbeidsforhold i fiskerinæringen, og gjøre rede for arbeidsgiverens og arbeidstakerens plikter og rettigheter
- forklare arbeidsoppgaver knyttet til rederidrift av fiskefartøy

Fangst og fartøy

Mål for opplæringen er at lærlingen skal kunne

- planlegge, gjennomføre, dokumentere og vurdere arbeidsprosesser om bord
- velge og bruke maskiner, instrumenter og redskaper i tråd med gjeldende regelverk
- utføre daglig ettersyn og vedlikehold av fartøy og utstyr i tråd med gjeldende egenkontrollsystem
- utføre vedlikehold og enkel reparasjon av fiske- og fangstredskaper
- foreta daglig ettersyn av motorer, produksjonsutstyr og instrumenter om bord
- beregne og utføre sikker seilas ved bruk av navigasjonsinstrumenter og andre navigasjonshjelpemidler
- utføre vakthold og utkikkstjeneste i henhold til instruks, og motta rorkommando på norsk og engelsk
- anvende og vedlikeholde fortøynings- og ankringsutstyr
- utføre arbeidsoppgaver ombord, selvstendig og i samarbeid med andre
- bruke digitale verktøy knyttet til fartøy, fangst og fangstbehandling
- kommunisere ved bruk av maritim radio
- velge og bruke redskaper og utstyr under fangst
- vurdere uttak og beskatning av ressursene i havet i tråd med miljøkrav og bærekraftig forvaltning
- vurdere og velge metode for oppbevaring av råstoff og fiskeprodukter om bord
- vurdere råstoff og levere sjømatprodukter til landanlegg i henhold til gjeldende kvalitetsforskrifter og markedskrav
- ivareta hygiene og renhold i hele verdikjeden etter gjeldende regelverk og standarder

- bruke det gjeldende kvalitetssikringssystemet for valgt driftsform

Vurdering

Vg3 fiske og fangst

Bestemmelser for sluttvurdering:

Hovedområder	Ordning
Sikkerhet og miljø	Alle skal opp til fagprøven, som normalt skal gjennomføres innenfor en tidsramme på tre virkedager.
Drift	Fagprøven skal gjennomføres i henhold til kravene i regel II/5 i den internasjonale konvensjonen om normer for opplæring, sertifikater og vakthold for sjøfolk, 1978 (STCW), for alle med læretid på båter over 500 bruttotonn.
Fangst og fartøy	Alle kandidater som ikke har fulgt normalt opplæringsløp, må ha bestått eksamen på Vg3-nivå i lærefaget. Eksamen utarbeides sentralt og sensureres lokalt.

De generelle bestemmelsene om vurdering er fastsatt i forskrift til opplæringsloven.